

A NÉP BARÁTJA

(10. Rőpiv.)

BÁTHORY SÁNDORTÓL.

Kossuth Lajos életrajza.

Századunk egyik legnagyobb férfiaról szólok kedves polgártársaimnak, oly férfiaról, kinek neve a széles világon közösen ismert, szeretett és tisztelt. Ki ne emlékeznék még közülünk arra a kedves csengő hangú szónokra, kinek beszéde a szívből jött és szívhez szólott és akit 12 évvel ezelőtt hazánk viszontagságos állapota körünkbe Debreczenbe hozott, hogy a tiszavidék s az alföld lelkes magyarsága előtt hallassa a hazaszeretetet szentigéit, melyek oly sok szívbe öntének lelkesedést s nyujtának erőt a netalán kétséggel küzdőknek. Kossuth Lajos Magyarország kormányzójának életrajzát terjesztem kedves polgártársaim elébe.

Országunk e nagy fia, Zemplénmegyének Monok nevű helységében született 1804. április havának 27-én. Iskoláit a sárospataki főiskolában kitünőleg végezte, honnan kikerülvén, eleinte ügyvédi pályára szánta magát. De magasan szárnyaló lelke érezte, hogy a szűk határok közé szorított ügyvédi pálya nem olyan, minőt neki a sors ujsja kimutatott. Először országgyűlési ujságot bocsátott közre s azt a haza minden részébe szétküldözgette, melyáltal rendkívüli tetszést és tekintélyt sikerült mindenfelől kivívnia. Később azonban ujsága, a kormány által betiltatott s csak gróf Reviczky közbejárására folytathatá ismét. 1836-dik évben a kormány Kossuth lapjának folytatását egy

rendeletben újból megtiltá; — azonban 9 hónapig ismételt parancsok daczára is járt ujsága. Végre a nádor rendeletet kapott, a sajtót, melyen Kossuth nyomtatott, lefoglalni s őt magát elfogatván, felség-sértési perbe idézni.

Igy jutott 1837-ik évben a budai vár börtönébe. A hét-személyes tábla négy évi fogságra ítélte el (1839). De már 1841-ben a Pesti Hirlapot szerkesztette, mely ujság rövid idő alatt roppantul elhiresedett. Első irodalmi munkája

„Kelet népe nyugoton“ című könyve volt, melyet 1841-ben adott ki, mely akkoriban az özszes magyar nemzet figyelmét magára vonta. Pesten kereskedelmi társaságot alakított s ugyanazon időtájban a Védegyletet, melynek célja volt, hogy e társulat minden szükségét honi és ne külföldi termékekkel lássa el, szóval a hazai ipar előmozdítása. Azonban e szép cél némely belföldi gyárnokok miatt nemsokára megbukott. A pesti iparegyletnek is ő volt egyik szorgalmas ápolója. 1847-ben pozsonyi országgyűlési követé választatott meg. Így találta Kossuthot az 1848-ik év. Ő volt az első, ki a magyar nemzetnek háromszázados alkotmánya érdekében felszólt s az e tárgyban országgyűlésileg történt határozat pontjait, a felséghez megerősítés végett ő maga vitte föl, kísértetve az országgyűlési fiatal-ságtól. Bécsben fenyves fogadtatásban részesült;

szekerét a nemzetörök huzzák szállására. Ekkor adatott meg a független felelős magyar miniszterium. Ezután készültek, leginkább az ő befolyása alatt az 1848-ki törvényczikkek, melyeket az egész haza jelenleg is kiindulási pontul tűzött ki.

Nem akarom az egész forradalmat leírni kedves polgártársaim, hiszen azt ugyis majd mindenki átélte közülünk, csak amennyiben azt Kossuth életére elkerülhetlenül felemlíteni szükséges, fogom rajzolni.

Ő volt az, ki másfél órai szónoklata után kétszázezer ujoncz és 60 millió államkötség megszavazását indítványba hozá, mik azonnal el is fogadtattak. Indítványai általában mindenkor örömmel fogadtattak, mert amit mondott, mindig jól meggondolta előre.

1848 szeptember havában, midőn látá, hogy vészes felhők tornyosultak hazánk egére, elhagyá Budapestet, hogy népfelkelést intézzen. Amerre járt, lelkesedéssel fogadtatott s a volt a legszerencsésebb, ki első ajánlhatá föl karját a haza védelmére. Ő volt az, ki ugyanazon év október 11-én a nemzet gyűlésében indítványozá, hogy külföldön tartózkodó seregeink hivattassanak haza. Még azon hónapban ritka szorgalommal szerelék föl a magyar hadsereget mindenfelé. Maga Kossuth is elutazott a táborba, hogy hathatós szavával buzdítsa a fiatal nemzedéket, kik ezrenként álltak be s alakították a honvédszászlóaljakat. Ez a honvédszászlóaljak megalakulásának története. De kitudná miad elősorolni Kossuth tetteit? Rövid leszek.

A nemzet táta, hogy e lángeszű férfit leginkább hivatta van arra, hogy az ország kormányán álljon s kormányzóul választatott meg.

Láttuk és bámultuk éber lelkét, mely semmiből ugyszólván oly hadsereget állított, melyre bármely nemzet büszke lehetett volna. Tudjuk mily gyorsan látta el pénzzel a szükségben szenvedő hazát s mily kitartó buzgalommal, éjtésnapot egygyé téve, örködött hazája sorsán egész a világosi végzetes napig, amidőn Törökországba bujdosott, hol több menekülő hazánkfíával együtt először a török szultán vendégszeretetében részesült. Viddinből Sulára s onnan Kiutahiába (Kis-Ázsiába) vitték, honnan Angliába s Franciaországba hajózott el. Azóta nagyobb részben Londonban élt, hol azon nemzetnek az angol nyelven oly hatalmas szónoklatokat tartott, hogy akármelyik

britt államférfiúnak becsületére vált volna, mely által még inkább nyert a művelt világ előtt hírnevében. Lelke nem tört meg 12 évi bujdosás alatt, mert mindig élt a remény keblében, hogy hazáját, a dicső magyar hazát még boldognak fogja látni.

Kossuth — mit ellenségei is egyaránt elismernek — nagy ember volt, kiről méltán énekelte hazánk egyik derék költője — Hiador — a következőket:

Háromszáz évig várt rád nemzeted —
Nemrég jövéél — s több század életed,
Mert szellemed szült már több századot —
S örökre hágy nekünk egy csillagot.

Véres pallos függ álmaid felett,
De el nem éri oly fenn lelkedet.
Szónok! kitől a zsarnok vére fagy —
Rákóczy égből kitört lelke vagy,
Hullám, mit a vértenger fölvetett,
Hogy elmerítsd, vagy vidd fel népedet.

Szétvált e hon, de egyben egy szava:
Téged szeret, mint vérét, e haza.
Ugy néz e hon, mint sorsa csillagát,
Küzd s győzni fog, míg fenn ragyogni lát.

Mi a szabadság? isten szép ege,
Te lelked e kinyílt ég gyermeke,
Börtönben láttad első sugarát,
Rabtársul ott találtad — a hazát.

S e két rabtestvér szenvedése nagy —
Sok százados fájdalmak ajka vagy
Szellő, patak, villám, tenger, vihar,
Hogy sír a lélek, sír rá a magyar.
Beszélj, beszélj, e nemzet téged ért,
Ád életet, vért minden hangodért,
Ha sors volnál s jövőnket hordanád —
Méhed, — tudom te felszakítanád.

Előre uj Washington! ez neved,
Vidd a szabad világba nemzeted,
Kezedben van minden nép zászlaja,
Utánad megy, mint lángod, e haza.
Nem álmodám, tudom, nagy lesz e nép,
Vezére nagy és ő utána lép.

Ha éjszak és dél, nyugot és kelet
Lát a világon egy uj nemzetet,
Ha éjszak és dél, nyugot és kelet
Mutat fenn egy vezérlő csillagot,
Ha lesz egy sír, rajt' millió szemek
Mind egy szívből egy könyet ejtenek:
Emléked egy hazának fénye lesz,
Soká mondják — Kossuthnak lelke ez!

Kedves Polgártársaim!

Ha valaha, úgy most vagyunk legközelebb a megpróbáltatások küzdelemteljes napjaihoz. Az egész haza ingerültségben van, mert újabb, törvényellenes fogásokkal keseríti a fináncz-világ a nemzetet. Azon adót akarná a pénzügyéri hatalom behajtani, melyet a közelebbi múlt évtizedben alkotmányos magyar törvényeink ellenére, erőnek erejével hajtott be a civilizátorok serege.

Igy történt, hogy e folyó hónap 6-án nemes Debreczenvárosának érdemes Tanácsára rárontott a helybeli fináncz hivatal kiküldöttjei néhány katonával s mindenféle adókönyvet fegyveres erővel elvittek, hogy kikalkulálhassák, mennyit fizessen Debreczen város. Csakhogy az ily törvénytelen kihágást Debreczen képviselőtestülete sem nézhette csakugy behunyt szemmel, hanem kimondta, hogy neveztessek egy küldöttség, mely ezen országos sérelmeinket az országgyűlésnek kellő orvoslás végett terjeszse elő. E küldöttség tagjaival a mi derék polgármesterünk Kiss Lajos és magánlevéltárnok Kovács Lajos neveztetett ki. Hasonlóképp tett óvást a törvénytelen adóbehajtás végett Pozsony város és Komárommegye, mely a tisztviselőket és a helységek előljáróit felszólította, hogy a törvénytelen adó beszédésétől tartózkodjanak és a katonákat eljárásukban még csak elszállásolással se segítsék elő. Azok pedig, kik netalán az ily katonai erőszakkal elárverezhető holmik megvásárlása által a finánczok céljait előmozdítanak, hazaárulóknak nyilvánítottak. Bármiképp súlytoltasunk is kedves polgártársaim, e nehéz, válságos időben: jusson eszünkbe, hogy az isten a magyart soha el nem hagyta és tartsuk szemünk előtt, hogy ahol a veszély legnagyobb: ott van legközelebb a segítség! Ne feledjük, hogy

„Még jöni kell, még jöni fog,

Egy jobb kor, mely után,

Buzgó imádság epedez

Százezrek ajakán!”

Ágyuk és szuronyoknak ugyan ellentállani fegyvertelen békés polgárnak nem lehet, nem ta-

nácsos; de vigasztaljon mindnyájunkat kedves polgártársaim azon tudat, hogy az országgyűlés, melyet a haza legjelesebb férfiai képeznek, mentül hamarabb igyekeznek e bajon is segíteni.... Ha isten velünk, ki ellenünk!

A jászkunkerületek közönsége pedig közelebb feliratot intézte az országgyűléshez, a felsőges haza összes képviselőihez, melyben ohajtását következő pontokban nyilvánította: 1. hogy azon dicső mártírok nevei, kik a haza szabadságáért küzdvén, a nehéz időkben törvénytelen bíróságok által kivégeztettek, mint vértanuk törvénykönybe iglattassanak; mert kell, hogy a magyar nemzet megörökítse az 1849-ki szabadságharcz áldozatainak emlékezetét. 2. hogy azoknak emlékezetét fentartása végett, nagyszerű nemzeti szobor emeltessek Pesten az ország fővárosában, mint hazánk szívében.

Most pedig tekintsük meg kissé a külföldi mozgalmak terét s nézzünk szét —

Hány hét a világ?

Egyik francia újságban az olvasható, hogy külföldön tartózkodó hazánkflai Turinban vagy Genuában nagy értekezletre gyűltek össze. E hónap elejére várták ugyancsak Turinba Kossuth Lajost családostól együtt. Mint legújabbban értesültem kedves polgártársaim, Kossuth, az angol első bíróságnál perét megvesztette s azon ítélet hozatott, miszerint a nyomtatott bankjegyeket egy hó lefolyta alatt Ausztriának szolgáltatassa ki. Azonban Kossuth felsőbb törvényszék elibe vitte, hol még reméli, hogy perét megnyeri, máskülönben nem maradván fel számára egyéb tenni való, mint a banknóta-masínát Turinba tenni át, a mi pedig sok pakolással és így nagy alkalmatlansággal járna.

Viktor Emánuel olaszkirály pedig közelebb levelet küldött a pápához, melyben azt írja, hogy nemszeretem dolog előtte az, hogy II. Ferencz volt nápolyi királyt most is házánál bűntalgatja s határozottan kiutasítását követeli Rómából. Ennek oka pedig kedves polgártársaim az, hogy II-ik Ferencz, kinek sok felesleges aranya, ezüstje maradt még, nyakrafőre vereti a sok pénzt, hogy még egyszer szerencsét próbálhasson Nápoly visszafoglalására.

Megdöböntő a gyászeset hire, mely a magyar hazát újból, mint villám futá keresztül s mely mély sebet ütött a nemzet testén. Sirjatok polgártársaim, zokogjatok, mert méltó okotok van reá. — Magyarország egyik legerősebb oszlopa dőlt ki.

TELEKI LÁSZLÓ meghalt!

Ki volt Teleki László? szükségtelen, polgártársaim előtt most hosszadalmasan ismertetni; részint azért, mivel a „Népbarátja 7-ik száma e dicső hazafi életrajzát már közölte, részint mivel érdemei oly nagyok valának, hogy a magyar, az újabb időkben imádattal csügge rajta, mint nemzete megváltóján. Vezére volt ő a nemzeti képviselők testületének s az ország népének Mózesé, kitől szent áhitattal várta, hogy őt az ígélet földére vezesse. De fájdalom! kimult e dicső férfiú, mielőtt országos nagy céljait kivihetendette s most a nemzetnek egyik reményvirágát szakasztotta le az erőszakos halál iszonyatos keze. Teleki halála minden hazafi szivét fájó érzettel tölti meg s annyival kinzőbb a benyomás, melyet vesztesége fölött éreziünk, mert halálát, mint a mult évben elhunyt gróf Széchenyiét sötét titok fedi. A haláláról vett részleteket azonban sietek tisztelt polgártársaimmal ezennel tudatni. — Folyó hónap 8-án Pestvárosát azon íszonyu hir futotta el, hogy gróf Teleki Lászlót szobájában a padlaton véreben meglöve találták. Senki sem hitte, hogy azon férfiú, ki még azelőtt való nap magas lelkével mindenkit buzdított, szeretetreméltóságával mindenkit tiszteletre gerjesztett, kinek elméje nagysága mindenkit bámulatra ragadott: az élettől oly hirtelen megválhasson s hazáját épen azon pillanatban hagyja el, midőn reá legtöbb szüksége lett volna. Kedden este (e hó 7-én) több jó emberétől szokatlan érzékenységgel bucsuzott el, mintha előérezte volna halálát. Otthon éjjel után a szomszédjában lakó gróf Teleki Gyula (unokaöcscse) járkálást hallott a boldogultnak szobájában. Egy másik szomszéd lakó pedig éjjel valami zuhanást sejtett, anélkül, hogy azt figyelemre méltónak tartani oka lett volna. Reggel nyolcz óratájban inasa, elzárt lakosztályába menvén, Telekit a földön fekvé véresen találta. Kirohanva azonnal sietett a rokonoknak hirt adni és egyuttal a városkapitánynak, ki a gróft félíg felöltözötten, labbal az ágy felé fekvé találta, lábánál egy kisütött pisztolyt lelt. A gróf jobbkezének hüvelykujja a derékszíj mellé szurva s a ballal vérző szivét fogva volt. Az ágya közelében álló asztalon egy másik pisztoly töltetlenül hevert. Arczán nyugodt kifejezés maradt. Az ágyban fekvés nyomai látszának, arczczal a falfelé fordulva. A lövést — mint év előtt a Széchenyiét — a házban egy lélek sem hallotta. A lövés balkézzelel történhetett volna csak, mert baloldalát keresztülfurva a golyó, épen szivén ment keresztül. Az inas, a dolog felderítése végett már kérdőre vonatott s ha a gyászeseményről a sötét titok fel lesz lebbentve, majd a közelebbi számban tudatom t. olvasóimmal. A nagy halott május 9-én és 10-én délutánig a gyászravalalon a nemzeti muzeumban tétetik ki közszemlére s 10-én déltán 4 órakor, ugyanott elmondandó ima után a nemzetgyűlés összes tagjai a város határáig kísérik a gyászmenetet, honnan 10 képviselő kíséri Szirákra, hol a családi sírbólta teendik az elpihent nagy hazafi földi maradványait. Az egész magyar nemzet könyezhet gyászos koporsója felett! Teleki László nincs többé!

Áldás hamvaira!

 Legújabb hír. A sok szomorító hir közt azon kedves ujdonságot tudathatom kedves polgártársaimmal, hogy Reszler István magyar színész Debreczenben a Péterfiutczában egy szép nagy színházat építtetett, melyben szombaton játszik először. Annyival is inkább ajánlom a tisztelt közönség figyelmébe, mivel, mig ott az ember igen sokat tanulhat, amellet unalmas óráit könnyen elkergetheti.

 Ára 6 kr. o. é.

Debreczen 1361. Nyomatott a város könyvnyomdájában.